

Modul Prostorové plánování

Modul vznikl primárně v reakci na setrvale stoupající poptávku zejména měst a obcí, ale také krajů i soukromých investorů po erudovaných odbornících na plánování rozvoje území. Nároky na území, na jeho využití a uspořádání, na dopravní obslužnost či občanské vybavení se neustále mění a vyvíjejí, a z plánování rozvoje území se tak stává soustavná (a nikdy nekončící) činnost. Zároveň však jde o činnost komplexní, přesahující do sfér mnoha různých profesí a disciplín, od architektury a urbanismu a dalších technických oborů, přes společenskovo vědní obory, jako je sociální geografie, demografie či ekonomie, až po ekologii či krajinné inženýrství. Bez specializovaného vzdělání si lze dnes výkon profese prostorového plánovače jen těžko představit. Posláním modulu je vybavit jeho absolventy veškerými znalostmi, dovednostmi a kompetencemi potřebnými pro profesionální dráhu urbanistů a územních a strategických plánovačů, tedy profesí odpovědných za udržitelný rozvoj území. Cílem je naučit absolventa řemeslo, které je základem každé profese, ale zároveň naučit tvůrčím způsobem plánovat a koncipovat rozvoj území ve všech měřítcích, od celých regionů přes velká města i menší obce a vesnice až po jednotlivé lokality.

Struktura

Předmět připravuje absolventa na práci v technicky i společensky složitém světě. Učí porozumět území a komplexním vztahům v něm, sbírat a vyhodnocovat data, utvářet informace a pracovat s nimi, analyzovat a syntetizovat

poznání o současném stavu území, o jeho jednotlivých systémech, jakož i jeho uživatelích, jejich potřebách a preferencích. Rozumět všem nástrojům územního a strategického plánování a vzájemným vazbám mezi nimi; metodám a postupům plánovací práce, přemýšlení v souvislostech a vztazích. Samozřejmostí je pak schopnost ovládat geografické informační systémy (GIS) jako hlavní softwarové platformy pro správu a tvorbu dat a zpracování plánovacích výstupů. Vedle perfektních řemeslných dovedností je posláním modulu také osvojení a prohloubení schopností a dovedností tvořit a plánovat rozvoj území. Studium představuje nadstavbu a rozšíření studia programu Architektura a urbanismus. Absolvent získává vedle standardního plnohodnotného vzdělání v oboru navíc ucelené vzdělání v oblasti územního a strategického plánování. Logicky to tak pro studenty modulu představuje určité penzum práce navíc, už také proto, že společně s vysokoškolským diplomem pak absolvent získává potvrzení o úspěšném absolvování modulu, které je tou nejlepší vizitkou při hledání uplatnění na pracovním trhu. Aby studenti nebyli přetěžováni a aby studium modulu dobře zvládli, je výuka založená na úzkém provázání obsahu teoretických předmětů s modulovými ateliéry (Obr. 1). Studenti si v teoretických předmětech připravují veškeré potřebné podklady pro zpracování ateliérových zadání. Žádná seminární práce z teoretického modulového předmětu proto není zpracována samostatně a nevniká čistě pro potřeby absolvování daného předmětu. Další zásadní výhodou stu-

Schéma teoretických předmětů povinných pro modul Prostorové plánování a jejich vazba na modulové ateliérové projekty.

dia modulu je, že všechny modulové teoretické předměty i povinné modulové ateliéry se vždy zpracovávají na jedno společné území, kterým je vybrané velké české město (nejčastěji středocheské) a jeho spádový region. Studenti modulu se tak nemusí pro účely každého předmětu či ateliéru seznamovat s novým územím, ale využívají znalosti stále stejného území. To umožňuje zabývat se jím do větší hloubky.

V ateliérech povinných pro modul se absolventi naučí zpracovávat konkrétní nástroje územního plánování, s nimiž se v reálné plánovací praxi nejčastěji setkají. Jde o územní studii na příkladu složitějšího a komplexnějšího urbanistického návrhu, územní plán, regulační plán a koncepci udržitelného rozvoje celého regionu. Takto ucelenou zkušenost se zpracováním celého spektra územněplánovacích nástrojů nelze na Fakultě architektury získat jinde než v rámci modulu prostorového plánování.

ÚPP

Výuku modulu zajišťuje Ústav prostorového plánování FA ČVUT a hlavním zázeminím pro ateliérovou tvorbu jsou pak ateliéry tohoto ústavu, zejména pak ateliér Šindlerová vedený Veronikou Šindlerovou, etablovanou urbanistkou a specialistkou na územní, dopravní, krajinné a regionální plánování. Na výuce modulu se pak podílejí všichni pedagogové Ústavu prostorového plánování, například docent Jakub Vorel, odborník na strategické plánování, datovou analytiku či počítačové modelování rozvoje území, profesor Karel Maier, přední osobnost českého prostorového plánování, který stál u zrodu modulu prostorového plánování, Daniel Franke, odborník na geografické informační systémy a jejich využití v územním plánování, další odborník na strategické plánování doktor Jan Vozáb či Petr Klápště, územní plánovač a specialista na participaci veřejnosti při plánování rozvoje území.

Veronika Šindlerová

Studentka

Tereza Trejtnarová

1 / V čem spatřujete největší přínos studia modulu?

Největším plus modulu je podle mě vzájemná propojenost volitelných předmětů a také ateliérů. Celý modul je zaměřen na jedno město, které se naučíte z různých úhlů pohledu analyzovat a dané analýzy poté využijete k návrhům v dalších předmětech, především v ateliéru. Tím, že se jedním územím zabýváte celý rok, máte mnohem větší šanci se dostat doopravdy do detailu a naučit se navrhovat skutečně promyšlená řešení.

2 / Co je na studiu modulu nejobtížnější a proč?

Pro mě bylo nejnáročnější, že jsem v mém ročníku byla na modulu sama. Tím pádem bylo složité zvládnout naráz tři ateliérová zadání, pokud by se tomuto chtěl člověk vyhnout, musel by magisterské studium prodlužovat. Obecně je v modulu potřeba udělat více práce než v klasickém studiu, ale s tím se musí počítat, když se chcete naučit něco navíc, protože vás to zajímá.

3 / Co vám na studiu modulu nejvíce vyhovuje (organizačně, formálně, obsahově...) a proč?

Nejvíce mi vyhovuje vzájemná provázanost jednotlivých modulových předmětů. Zároveň mi moc vyhovuje ateliér Šindlerová, který celý modul zaštiťuje. Cením velký zápal učitelů a opravdu zjevnou snahu předat nám a naučit nás toho co nejvíce. Přijde mi dobrý systém ateliérů, kdy si člověk na stejném území vyzkouší postupně urbanistický návrh, územní plán, regulační plán a regionální studii. Je podle mě velmi zajímavé se naučit dívat na jedno území v mnoha různých měřítcích a z více úhlů pohledu.

Absolvent/ka

Barbora Grísová

1 / Jak konkrétně v reálné praxi využíváte znalosti a dovednosti ze studia modulu Prostorové plánování?

Během studia modulu jsem už pracovala v plánovací firmě, kde stále působím. Takže v mém případě jsem už poznatky z praxe mohla aplikovat i ve školních projektech. Modul mi dal dobrý základ v oblasti zpracování analýz území, způsobech uchopení území s větším měřítkem a dal mi základy strategického plánování. Pomohl mi získat přehled o osobnostech, které působí v oboru. Uvažování o městech posunul za hranice územního plánování a podnítil komplexní chápání městského prostředí jako živého organismu, kde jsou kromě fyzického prostředí důležité i sociální, kulturní a ekonomické vazby. Na konci studia jsem byla zklamaná, že mě modul nedokázal podpořit při tvorbě diplomové práce, která by byla více strategicko-plánovací, a cítila jsem tlak ze strany školitelů, aby byla práce více městská. Což ve výsledku vedlo k tomu, že diplomová práce byla podivnou kombinací strategie se střípky urbanismu. Během obhajoby jsem pochopila, proč vedoucí trvali na rozsáhlém urbanismu. Přestože jsem diplomovou práci dělala pod Ústavem územního plánování a poslední roky studia jsem se věnovala plánovacím projektům jak v kurzech, tak v ateliérové

práci, při obhajobě byla moje práce kritizována jako „málo architektonická“ a nesetkala se vůbec s pochopením. Dokonce zaznělo vyjádření komise v tom smyslu, jak mohu odejít z Fakulty architektury, když jsem nenavrhla žádný dům.

2 / V čem vám vzdělání v modulu nejvíce pomáhá v reálné praxi?

Myslím, že jsem odpověděla v předchozí otázce.

3 / Pomohlo vám vzdělání v modulu k lepšímu pracovnímu uplatnění či zaměstnání?

Jsem zaměstnána v plánovací firmě, kde (mimo jiné) připravujeme strategické plány a integrované strategie rozvoje území. V mém případě si myslím, že mi modul dal konkurenční výhodu oproti „běžným“ studentům a absolventům Fakulty architektury právě díky své plánovací „nadstavbě“ oproti klasickému studiu. Netroufám si však říci, zda je moje práce lepší než práce mých bývalých spolužáků, kteří tento modul neabsolvovali.

4 / Hraje vzdělání v modulu nějakou roli při hledání zaměstnání/umístění, je pro potenciální zaměstnavatele důležité nebo dokonce rozhodující?

Pro člověka, který chce po studiu hledat práci v oblasti územního plánování, je modul určitě výhodou. Zároveň si nemyslím, že absolvováním modulu si zavře dveře do „čistě architektonického“ prostředí. Řekla bych, že je to jistý způsob, jak se odlišit od masy absolventů architektury.
Ze slovenštiny přeložil Jhr

Bronislav Koža

1 / Jak konkrétně v reálné praxi využíváte znalosti a dovednosti ze studia modulu Prostorového plánování?

Znalosti z modulu používám skoro denně. V praxi používám hlavně znalosti a dovednosti z územního plánování, díky kterým si rychleji vytvořím obraz o možné výstavbě, která plyne z použitých regulativů v územním plánování, používaných například v územním nebo regulačním plánu, takže dokáži rychle a jednoznačně určit limity pro výstavbu na daném pozemku/území.

2 / V čem vám vzdělání v modulu nejvíce pomáhá v praxi?

Pomáhá mi nejvíc v orientaci a čtení plánovacích regulativů, hlavně v územním plánu a regulačních plánech, které určují, co se na konkrétním místě může a co nemůže postavit, v jak velkém rozsahu a jakým způsobem. Taktéž dokážu identifikovat, co území limituje a co je naopak jeho výhodou, kterou jiná území v okolí nemají.

3 / Pomohlo vám vzdělání v modulu Prostorového plánování k získání lepšího zaměstnání či uplatnění?

Upřímně, nevím, jestli právě vzdělání v modulu bylo konkrétně to, co bylo pomyslným jazyčkem na vahách při získání lepšího zaměstnání, každopádně orientace v plánovacích nástrojích je určitě znalost, kterou se hodně absolventů architektury a územního plánování chlubit nemůže, a to je určitě na začátku profesní kariéry zajímavá dovednost. Taktéž to rozšiřuje možnosti uplatnění nejen v architektuře, ale i v tvorbě územních a regulačních plánů, které určují potřeby, limity a podmínky nejen budoucí nové výstavby, ale i současné zástavby v obcích.

4 / Hraje vzdělání v modulu roli při hledání zaměstnání/uplatnění, je pro potenciální zaměstnavatele při hledání práce důležité či dokonce rozhodující?

Modul chápu jako určitou výhodu, kterou mám oproti kolegům v praxi bez absolvování modulu. Je to něco, co vás nijak neomezuje, naopak vám přidá víc informací, jež můžete využít v profesním životě. Zaměstnání/uplatnění si totiž nemusím hledat jenom v ateliérech, které tvoří architekturu, ale mají dveře otevřené i do plánování měst, buď v městských organizacích, jako je například IPR, nebo i v soukromé praxi, kterou v územním plánování vykonává málo lidí a poptávka po územních a regulačních plánech je ze strany obcí a státu neutuchající.

Anna Vinklářková

1 / Jak konkrétně v reálné praxi využíváte znalosti a dovednosti ze studia modulu Prostorového plánování?

Studium v modulu mělo oproti běžnému studiu více mezioborových přesahů a širší záběr vzdělání. Zároveň modulové propojení předmětů umožnilo věnovat se jednomu území z perspektiv různých odborností (pod vedením příslušných odborníků) a tuto komplexní znalost využít v dalším semestru v rámci ateliérového projektu. Možnost soustředit se během studia na několik věcí více do hloubky, komplexně a v souvislostech mi přišla mnohem přínosnější než rozdrobení do řady nesouvisejících předmětů u standardního studia. Při studiu jsem také ocenila vyšší podíl práce v týmu, který nás naučil jak „měkkým“ schopnostem spolupráce, tak nám umožnil začít si hledat roli či specializaci v rámci týmu – mě to například přivedlo k psaní. Šíře vzdělání mi umožňuje mít úžasně pestrá práce – v ekologické organizaci Arnika se věnuji tématům rozvoje Prahy a adaptace na změny klimatu, kontribucím developerů, (ne)dostupnosti bydlení či kritice stavebního

zákona vzhledem k možnostem zapojení občanů, nebo se podílím na mezioborovém výzkumu participativního bydlení, kde spolupracujeme se zástupci šesti partnerských měst.

2 / V čem vám vzdělání v modulu Prostorového plánování nejvíce pomáhá v reálné praxi?

Moje práce zahrnuje vše: od psaní grantů, přes odborné připomínkování městských dokumentů či politik, přípravu tiskových zpráv, akcí pro veřejnost (vycházky, debaty, workshopy, happeningy či festival) po komunikaci se stakeholdery (zastupiteli, úředníky či poslanci). Proto ze svého studia naprosto nejvíce oceňuji zkušenosti z praxe – i od pedagogů. Navíc jsme během studia měli možnost kontaktu s radní a městským architektem, kteří se podíleli na zadání našeho ateliérového projektu a jim jsme následně prezentovali výsledek. Větší propojování s lidmi z praxe či „klienty“ (které může suplovat třeba vedoucí či konzultant ateliéru) bych doporučila celému studiu na FA. Učit znalost řemesla a odpovědný, uměřený a empatický přístup je podle mě víc než pěstovat tvůrčí genialitu.

3 / Pomohlo vám vzdělání v modulu Prostorového plánování k získání lepšího zaměstnání či uplatnění?

Co je „lepší“ zaměstnání? Troufám si říct, že sice vydělávám méně peněz, ale mám zajímavější práci než mnozí architekti. Vzdělání v modulu mi pomohlo nejen v jejím získání, ale také v rychlejším kariérním postupu v organizaci.

4 / Hraje vzdělání v modulu, je pro potenciální zaměstnavatele důležité či dokonce rozhodující?

To asi nedokážu úplně posoudit, protože jsem neprocházela zase tolika pohovory či pracovními zkušenostmi. Zvláštní odborná způsobilost v územním plánování bude určitě výhodou pro práci městského architekta či pro práci v odbo-rech rozvoje. Když jsem hledala zaměstnání, přetahovalo se o mě několik samospráv městských částí; což je práce hůře placená, na druhou stranu se vyhnete „švarc systému“, stanete se prostě zaměstnancem například i s nárokem na dovolenou a žádné přesčasy. To může být výhoda třeba pro rodiče malých dětí. Nemyslím si, že by měl absolvent modulu při hledání práce v ateliéru nějakou zvláštní výhodu. Mezioborové přesahy nejsou na vás na první pohled vidět. V praxi ale velmi rychle ano. Protože víte, co obnáší práce krajináře, sociologa, politika či úředníka. Aktuálně např. připravujeme ve spolupráci s centrem Elpida workshop pro seniory, jehož tématem bude adaptace Prahy na změny klimatu. Arnika již dříve zjišťovala specifické potřeby seniorů především vzhledem ke změnám teplot ve městě a mým úkolem bude na základě výstupů z tohoto workshopu sepsat námítky k vybrané změně územního plánu. Výsledkem bude doporučení, jak má být v konkrétním území myšleno na seniory a jejich každodenní život – aby se vůbec byli schopni pohybovat po městě, kde jsou vlny veder stále delší a intenzivnější.

Územní plán Milovice, závěrečná prezentace. Autorky: Bc. Karolína Čechová a Bc. Victoria Cheremnykh, zimní semestr 2021–2022, ateliér Šindlerová